

Pismo Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 20 marca 1954 r. (Nr PN-17d/24/54) w sprawie porządkowania i brakowania akt prowadzonych systemem austriackim¹

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych podaje do wiadomości, że w dn.15.II.br. odbyła się w Warszawie jednodniowa konferencja robocza poświęcona zagadnieniu porządkowania i brakowania akt prowadzonych systemem austriackim (chronologiczno-numerycznym).

W konferencji wzięli udział przedstawiciele: Archiwum Głównego Akt Dawnych, Archiwum Akt Nowych oraz archiwów wojewódzkich w Krakowie, Rzeszowie i Stalinogrodzie².

Na program konferencji złożyły się następujące referaty o charakterze dyskusyjnym.

- 1) dr. A. Kamiński (WAP w Krakowie) - Porządkowanie i brakowanie akt austriackich starostw powiatowych,
- 2) mgr St. Poprawska (WAP w Stalinogrodzie) - Porządkowanie akt starostwa będzińskiego z okresu międzywojennego,
- 3) dr K. Arłamowski (WAP w Rzeszowie) - Porządkowanie akt magistratu m.Przemyśla,
- 4) mgr T. Bieda (WAP w Rzeszowie) - Porządkowanie akt m.Rzeszowa.
- 5) dr K. Konarski (AGAD) - Porządkowanie akt władz centralnych austriackich.

W wyniku przeprowadzonej dyskusji ustalono następujące wytyczne:

- 1) Zespoły o zburzonym układzie numerycznym pozbawione pomocy kancelaryjnych (dzienników, skorowidzów) należy porządkować według układu rzeczowego.
- 2) Przy porządkowaniu austriackich starostw powiatowych do r. 1918 należy stosować układ rzeczowy w oparciu o projekt wykazu akt sporządzony przez dr A. Kamińskiego (w załączeniu).
- 3) Porządkowanie akt polskich starostw powiatowych należy oprzeć na urzędowym wykazie akt z r.1932 i 1936 (szczegółowy podział czynności dla starostw powiatowych ogłoszony w dziennikach urzędowych poszczególnych województw).
- 4) Przy porządkowaniu zespołów władz i instytucji miejskich należy opracować ramowy wykaz akt.
- 5) Brakowanie w wyżej wymienionych wypadkach można przeprowadzić dopiero po całkowitym uporządkowaniu zespołu.

---

¹ Źródło: APW, APW sygn. 1231, k.30, Nie stwierdzono istnienia późniejszego dokumentu, określającego inne stanowisko NDAP w przedmiotowej sprawie.

Projekt

wykazu akt dla b. galicyjskich starostw powiatowych 1868-1918 oparty na rozporządzeniu z r. 1853 i instrukcji z r. 1855, uzupełniony prowizorycznie na podstawie akt b. Starostwa Powiatowego w Chrzanowie z lat 1896-1918.

I. (§ 75 instrukcji z r. 1855) A k t a p r e z y d i a l n e.

1. Tajna, poufna i jawna korespondencja starosty w sprawach polityki rządu, w sprawach reprezentacyjnych, stosunku do innych władz i społeczeństwa oraz we wszystkich ważniejszych sprawach objętych niniejszym wykazem, wpisywana do osobnego prezydialnego dziennika podawczego (starsza sygnatura była ułamkiem noszącym w liczniku liczbę prezydialnego dziennika podawczego, w mianowniku -skrót A.V.(Amts-Vorsteher), obok ułamka skrót daty rocznej, np.

23 60   272   lub 278 pr.   lub 296(76) - kateg.A
A.V.   pr 872   872   pr

II. (A) S p r a w y u s t a w o d a w s t w a i n o r m a l i a.

2. Zarządzenia wewnętrzne i okólniki starostwa   kateg. A
3. Zbiór rozporządzeń, przepisów i okólników   kateg. A
(normalia): a) księgi, b) akta

III. (B) S p r a w y s ł u ż b o w e i p e r s o n a l n e.

4. Organizacja starostwa (podział czynności, organizacja kancelarii, biurowości itp.)   kateg. A
5. Rozliczenia z użycia ryczałtu kancelaryjnego i ryczałtu na diurnistów oraz inne sprawy rachunkowo-kasowe   kateg. B+A
6. Nominacje, awanse, zwolnienia od służby, przeniesienia w stan spoczynku, nagrody, karty dyscyplinarne urzędników i sług pomocniczych (woźnych)   kateg. A+B
7. Podania o przyjęcie do służby i na praktykę, o przeniesienie na inne miejsce służbowe lub w stan spoczynku, o zwolnienie ze służby, poświadczenia pracy, urlopy, rachunki kosztów podróży służbowych i diet, zaliczki na płacę, dodatki starszyńskie,

mieszkaniowe, na umundurowanie, aprowizacyjne,
potwierdzenia odbioru płacy. kateg. B

IV.(C) S p r a w y w o j s k o w e.

8. Współdziałanie przy poborze do wojska (ewidencja obowiązków do służby wojskowej i udział w komisjach poborowych). kateg. A
9. Przymusowe odstawianie do wojska (listy gończe za zbiegłymi popisowymi i dezertkami, doniesienia o uchylających się od przeglądu wojskowego i o dezercjach, poszukiwania uchylających się od służby wojskowej) kateg. B+A
10. Nadzór nad urlopnikami i rezerwistami (sprawy meldunkowe, doręczanie powołań do odbycia służby lub ćwiczeń wojskowych) kateg. B
11. Odroczenia i zwolnienia ze służby wojskowej kateg. B+A
12. Kwatery, podwozy i zaprowiantowanie wojska, spisy i przegląd zwierząt pociągowych oraz wozów kateg. B
13. Zasiłki wojskowe kateg. B

V.(D) S p r a w y d u c h o w n e i s z k o l n e

14. Ewidencja wyznań i duchowieństwa kateg. A
15. Zapobieganie publicznemu wykonywaniu praktyk religijnych, przez wyznania nieuznane i ochrona nabożeństw wyznań uprawnionych. kateg.A
16. Wkraczanie w wypadku obrazy religii. kateg. A
17. Czuwanie nad przestrzeganiem przepisów o święceniu niedzieli i świąt kateg. B+A
18. Nadzór nad fundacjami służbowymi, celem religijnym, szkolnym, naukowym i dobroczynnym kateg. A
19. Współdziałanie przy budowie kościołów i budynków plebańskich. kateg. A
20. Egzekucyjne ściąganie należności duchowieństwa, sprawy indemnizacyjne i serwitutowe majątków kościelnych. kateg. A

21. Nadzór nad szkolnictwem i zapewnienie mu potrzebnych środków kategor. A
22. Wkraczanie w razie skarg na nauczyciela kategor. A
- VI. (E) Sprawy sanitarne, ubogich, zakładów dobroczynnych, kas chorych i akcje ratunkowe
23. Nadzór w sprawach sanitarnych i pielęgnowania chorych, szczepienia ospy, pomocy położniczej, nadzór szpitali, przytułków, domów położnych i domów obłąkanych kategor. A
24. Ewidencja, statystyka i zwalczanie chorób zakaźnych kategor. A
25. Statystyka urodzeń i zgonów kategor. A
26. Opieka nad ubogimi (doraźne zapomogi, koszta leczenia, zwalczanie żebractwa) kategor. B
27. Ewidencja szkód spowodowanych przez klęski elementarne i pomoc dla nawiedzonych tymi klęskami kategor. A+B
28. Odznaczenia i nagrody za ratowanie życia i wybitny udział w innych akcjach ratunkowych kategor. A
29. Nadzór nad kasami chorych oraz sprawy ubezpieczeń chorobowych i emerytalnych kategor. A
- VII. (F) Sprawy kultury krajowej, górnicze, lasowe, łowiectwa i rybołówstwa
30. Popieranie rozwoju rolnictwa, hodowli bydła, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa kategor. A
31. Górnictwo (nadzór i nadawanie uprawnień na urządzenia na powierzchni) kategor. A
32. Przekroczenia przepisów w sprawie rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybołówstwa (doniesienia o szkodach w uprawach rolnych i lasach, kłusownictwo) kategor. B+A
33. Dzierżawa obwodów łowieckich i rybackich kategor. B+A
34. Wydawanie kart łowieckich i rybackich kategor. B
35. Zezwolenia na parcelację i dzielenie gruntów kategor. A
36. Melioracje rolne i leśne (komasacje, drenowanie) kategor. A
37. Zezwolenia na wyrąb lasów i decyzje o zamknięciu lasu

dla wyrębu	kat. A
VIII. (G) Sprawy handlowe i przemysłowe	
38. Nadawanie uprawnień handlowych i przemysłowych	kat. A+B
39. Wydawanie i wizowanie książek na handel obnośny	kat. B+A
40. Policja targowa, regulaminy targowe itp.	kat. B+A
41. Zwalczanie nielegalnego handlu i przemysłu	kat. B+A
42. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów obowiązujących w przemyśle i handlu	kat. B
43. Nadzór nad cenami, miarami i wagami	kat. B+A
44. Nadzór nad stowarzyszeniami i cechami rzemieślniczymi	kat. B+A
45. Nadzór nad kotłami parowymi	kat. B+A
IX. (H) Sprawy drogowe, budowlane i inne techniczne, o ile nie należą do grup poprzednich	
46. Budowa i utrzymanie dróg i mostów	kat. A
47. Udział obszarów dworskich oraz gmin miejskich i wiejskich w kosztach budowy dróg i mostów	kat. A+B
48. Nadzór nad budownictwem lądowym i wodnym (młyny, śluzy, spławy, tamy, groble itp.)	kat. B+A
49. Zezwolenia na przebudowy	kat. B+A
50. Zezwolenia na budowle lądowe i wodne	kat. A
51. Zezwolenia na spław i flis na wodach publicznych	kat. B+A
52. Naprawa dróg przez gminy i inne drobniejsze świadczenia gmin na rzecz budowy dróg	kat. B
X. (I) Sprawy policyjne, o ile nie należą już do grup poprzednich	
53. Nadzór nad gminami miejskimi i wiejskimi w sprawach policji miejscowej	kat. A
54. Rozstrzyganie zażaleń przeciw zarządzeniom i środkom policyjnym ustanowionym przez naczelników gmin lub podległe organy policyjne oraz zażaleń przejezdnych na wyzysk w gospodarce, wyzysk najętego furmana itp.	kat. A
55. Asystencja wojskowa dla utrzymania lub przywrócenia	

- spokoju, bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz dla wymuszenia wykonania ustaw, rozporządzeń i zarządzeń kateg. A
56. Orzeczenia w sprawach drobnych przekroczeń oraz przekroczeń przepisów i zarządzeń policyjnych (przekroczenia przepisów prasowych, o stowarzyszeniach, zgromadzeniach, meldunkowych, paszportowych, o posiadaniu i używaniu broni, tajny nierząd i przekroczenia regulaminu dla prostytutek, zakłócenie spokoju publicznego i domowego, zgorszenie, publiczna obraza czci, niebezpieczne pogrożki, opilstwa, obraza policji, niestosowne zachowanie się względem funkcjonariuszy policji i osób wojskowych w służbie, niestosowne zachowanie się w urzędzie wprowadzenia władzy w błąd, dręczenie zwierząt ,przekroczenie przepisów drogowych, kolejowych, rowerowych, dorożkarskich, samochodowych itp. kateg. A+B
57. Meldunki osób miejscowych i obcych kateg. B
58. Dowody tożsamości i świadectwa moralności, niekaralności, ubóstwa, poświadczenia zamieszkania lub zameldowania, informacje o stosunkach osobistych i majątkowych obywateli, sprawdzenie tożsamości, książki służbowe (dla służby domowej) kateg. B+A
59. Paszporty i wize na wjazd i wyjazd z kraju kateg. B+A
60. Zezwolenia na pobyt w kraju obywateli obcych kateg. A
61. Wydalenie obcokrajowców z powodu nieważności paszportu, z wyroku sądowego lub decyzji starostwa kateg. A
62. Szupaśnictwo tj. wydalenie do miejsca przynależności włościan, osób nie posiadających dokumentów osobistych lub pozbawionych środków utrzymania kateg. B
63. Sprawy emigracyjne kateg. A
64. Zarządzenia i współudział w obławach i

- poszukiwaniach przestępców zbiegłych i więźniów, w rewizjach domowych podjętych w poszukiwaniu rzeczy skradzionych pochodzących z przemytu lub z nielegalnego kupna przedmiotów inwentarza wojskowego kateg. A
65. Sprawy dozoru i zwolnień spod policyjnego dozoru osób politycznie podejrzanych kateg. A
66. Sprawy dozoru i zwolnień spod dozoru policyjnego osób podejrzanych o przestępstwa i zbrodnie pospolite kateg. B
67. Nadzór nad prasą i dziennikarstwem kateg. A
68. Nadzór nad stowarzyszeniami kateg. A
69. Zezwolenia na zgromadzenia, widowiska i przedstawienia publiczne oraz zgłoszenia podobnych przedsięwzięć, o ile wymagają zezwolenia kateg. B+A
70. Zezwolenia na kwesty (zbiórki uliczne) kateg. B
71. Wydawanie kart na broń kateg. B
72. Nadzór nad wykonaniem przepisów policyjnych w sprawie służby domowej, czeladników i terminatorów, robotników fabrycznych kateg. A
73. Poszukiwanie osób zaginionych (zbiegłych spod opieki domowej małoletnich, chorych umysłowo lub w inny sposób zaginionych), meldunki o pożarach, samobójstwach i innych nagłych lub nieszczęśliwych wypadkach, doręczanie pism innych władz osobom nieznanego adresu kateg. B
- XI. (L) S p r a w y g m i n n e
74. Nadzór nad obszarami dworskimi i gminami oraz decyzje w sprawach administracji gminnej kateg. A
75. Spory o granice gmin kateg. A
- XII. (M) S p r a w y p o d a t k ó w i o p ł a t
76. Podatki i opłaty kateg. A+B
77. Przekroczenia przepisów podatkowych kateg. B+A
78. Zezwolenia na licytacje publiczne i dozór nad nimi kateg. B
- XIII. S p r a w y a d m i n i s t r a c y j n o - p r a w n e

79. Wywłaszczanie kateg. A
80. Opiniowanie podań o nadanie obywatelstwa austriackiego kateg. A
81. Współdziałanie przy spisie ludności kateg.B
82. Wpisy do ksiąg wodnych kateg. A
83. Sprawy przynależności gminnej kateg. B
84. Akta stanu cywilnego kateg.A
85. Zezwolenia na małżeństwa, dyspensy od zapowiedzi poświadczenia stanu cywilnego kateg. B
- XIV S p r a w y w e t e r y n a r y j n e
86. Nadzór weterynaryjny nad hodowlą i obrotem zwierzętami kateg. B
87. Zapobieganie i tępienie zaraźliwych chorób zwierzęcych kateg. B
88. Ewidencja, statystyka i sprawozdawczość z dziedziny nadzoru i opieki weterynaryjnej kateg. A
- XV (N) S p r a w y r ó ż n e
89. Spostrzeżenia o zajściach w pasie przygranicznym państwa sąsiedniego kateg. A
90. Nadzór nad znakami granicznymi kateg. B
91. Sprawy wynikające ze stosunku starostwa do żandarmerii kateg. A